

УДК 346.54

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.83.1.55>

МЕТА ТА ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Попова А.В.,
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри економічного права та економічного судочинства
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID: 0009-0000-3825-2340
e-mail: avporova@meta.ua*

Попова А.В. Мета та принципи державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг.

Необхідність стабільного розвитку та ефективного використання інструментів ринків небанківських фінансових послуг, а також недосконалість чинного законодавства у цій сфері характеризують безумовну актуальність теми даної статті. Метою статті є визначити мету державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг, поняття принципів державного регулювання професійної фінансової діяльності, а також виділити та проаналізувати основні принципи такого регулювання.

Зазначається, що одним із основних елементів державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг є мета такого регулювання. З огляду на проаналізовані наукові позиції та законодавчі положення, робиться висновок, що основною метою державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг є: 1) забезпечення прозорості, надійності і відкритості на ринках небанківських фінансових послуг; 2) координація діяльності органів державної влади з питань функціонування ринків небанківських фінансових послуг; 3) захист прав, законних інтересів та задоволення соціально-економічних потреб споживачів небанківських фінансових послуг; 4) запобігання зловживанням і порушенням на ринках небанківських фінансових послуг.

Пропонується визначити принципи державного регулювання професійної фінансової діяльності як закріплені в правових нормах головні ідеї, вихідні засади, загальні положення здійснення Регуляторами сукупності заходів щодо упорядкування, контролю та нагляду за діяльністю небанківських організацій та інших учасників ринків небанківських фінансових послуг з метою створення сприятливих умов для їх функціонування, запобігання і протидії зловживанням і порушенням на ринках небанківських фінансових послуг та забезпечення захисту законних інтересів клієнтів.

Виділяються основні принципи державного регулювання професійної фінансової діяльності: принцип законності; принцип співмірності (пропорційності); принцип гарантування прав і законних інтересів учасників ринку фінансових послуг (зокрема прав споживачів); принцип оцінювання Регуляторами правочинів, операцій, обставин та подій з урахуванням їх економічного та фактичного змісту; принцип обов'язковості ліцензування професійної фінансової діяльності; принцип виключності професійної фінансової діяльності.

Ключові слова: принцип, державне регулювання, ринки небанківських фінансових послуг, професійна фінансова діяльність, фінансова послуга, ліцензування.

Popova A.V. Purpose and principles of state regulation of non-bank financial services markets.

The need for stable development and effective use of non-banking financial services market tools, as well as the imperfection of the current legislation in this area characterize the unconditional relevance of the topic of this article. The purpose of the article is to determine the purpose of state regulation of non-bank financial services markets, to define the concept of the principles of state regulation of professional financial activity, and to highlight and analyze the main principles of such regulation.

It is noted that one of the main elements of state regulation of non-bank financial services markets is the purpose of such regulation. In view of the analyzed scientific positions and legislative provisions, it is concluded that the main goal of state regulation of non-banking financial services markets is: 1) ensuring transparency, reliability and openness in the markets of non-banking financial services; 2) coordination of activities of state authorities on the functioning of non-bank financial services markets; 3) protection of rights, legitimate interests and satisfaction of socio-economic needs of consumers of non-banking financial services; 4) prevention of abuses and violations in the markets of non-banking financial services.

It is proposed to define the principles of state regulation of professional financial activity as the main ideas, basic principles, and general provisions of the implementation by the Regulators of a set of measures to regulate, control and supervise the activities of non-banking organizations and other participants in the markets of non-banking financial services in order to create favorable conditions for their functioning, preventing and countering abuses and violations in the markets of non-banking financial services and ensuring the protection of the legitimate interests of clients.

The main principles of state regulation of professional financial activity are highlighted: the principle of legality; principle of commensurability (proportionality); the principle of guaranteeing the rights and legitimate interests of participants in the financial services market (in particular, the rights of consumers); the principle of assessment by the Regulators of transactions, operations, circumstances and events taking into account their economic and factual content; the principle of mandatory licensing of professional financial activity; the principle of exclusivity of professional financial activity.

Key words: principle, state regulation, non-bank financial services markets, professional financial activity, financial service, licensing.

Однією із сфер господарювання, яка найбільше підлягає державному регулюванню, є ринки небанківських фінансових послуг (далі – НФП). Необхідність стабільного розвитку та ефективного використання інструментів ринків НФП, а також недосконалість чинного законодавства у цій сфері характеризують безумовну *актуальність теми даної статті*.

У правовій доктрині мету державного регулювання ринку фінансових послуг досліджували Г.В. Анісімова, А.П. Гетьман, О.О. Дмитрик, І.В. Солошкіна, О.Р. Ящищак та інші. Категорія принципів державного регулювання як в цілому, так і фінансового ринку була предметом аналізу в працях О.М. Бандурки, О.В. Зайчука, С.М. Еш та Т. Кравцової. Разом з тим, не проводилося комплексне господарсько-правове дослідження мети, принципів державного регулювання ринків НФП та їх видів.

З огляду на це, *метою статті* є визначити мету державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг, поняття принципів державного регулювання професійної фінансової діяльності, а також виділити та проаналізувати основні принципи такого регулювання.

Як вже визначалося у попередніх дослідженнях, *державне регулювання ринків НФП* – це сукупність заходів, здійснюваних Регуляторами з певною метою [1, с. 77]. Отже, одним із основних елементів державного регулювання ринків НФП є мета такого регулювання. Так, О.Р. Ящищак зазначає, що державне регулювання ринку фінансових послуг здійснюється з метою створення умов для функціонування та розвитку системи фінансових установ, захисту прав та законних інтересів споживачів фінансових послуг, а також інтеграції у світовий фінансовий простір [2, с. 74-75]. І.В. Солошкіна наголошує, що основною метою державного регулювання ринку фінансових послуг є підтримка рівноваги взаємних інтересів, а також забезпечення прозорості, надійності і відкритості та запобігання зловживанням і порушенням на ринках фінансових послуг [3, с. 68]. Авторський колектив у своїй монографії висловлює позицію, що державне регулювання ринку фінансових послуг здійснюється з метою застосування яких є задоволення соціально-економічних потреб споживачів фінансових послуг та реалізація господарської діяльності учасників ринку, яка реалізуються за допомогою сукупності засобів регулювання, заснованих на діючому законодавстві та виконання функцій державних регуляторів [4, с. 98-99].

Відповідно до ч. 1 ст. 20 Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» (далі – Закон про фінансові послуги) державне регулювання діяльності з надання фінансових та супровідних послуг здійснюється з метою забезпечення захисту законних інтересів клієнтів, сталого розвитку і стабільності фінансового ринку, а також створення сприятливих умов для розвитку економіки України і належного конкурентного середовища на фінансовому ринку

[5]. Для досягнення зазначеної мети чинне законодавство передбачає виконання низки завдань, зокрема: створення умов для ефективної мобілізації і розміщення фінансових ресурсів учасниками ринку фінансових послуг, а також для належного конкурентного середовища на ринку фінансових послуг та запобігання монополізації; сприяння створенню рівних можливостей для доступу до ринку фінансових послуг; недопущення конфлікту інтересів у діяльності надавачів фінансових та супровідних послуг та/або врегулювання конфлікту інтересів; забезпечення фінансової стабільності та недопущення накопичення системного ризику у фінансовій системі; додержання учасниками ринку фінансових послуг вимог законодавства України; сприяння інтеграції в європейський та міжнародний ринки фінансових послуг тощо (ч. 2 ст. 20 Закону про фінансові послуги).

Отже, з огляду на вищезазначені позиції та з урахуванням специфіки ринків НФП, можна зробити висновок, що основною метою державного регулювання ринків НФП є: 1) забезпечення прозорості, надійності і відкритості на ринках НФП; 2) координація діяльності органів державної влади з питань функціонування ринків НФП; 3) захист прав, законних інтересів та задоволення соціально-економічних потреб споживачів НФП; 4) запобігання зловживанням і порушенням на ринках НФП.

Для повноцінного відображення сутності та характеру державного регулювання професійної фінансової діяльності на ринках НФП необхідно розглянути *принципи такого регулювання*. Варто зазначити, що в літературі не зустрічається визначення принципів державного регулювання професійної фінансової діяльності. З огляду на значне регулююче значення принципів державного регулювання професійної фінансової діяльності, уявляється доцільним сформулювати власне визначення таких принципів. Правова норма, що встановлює певне правило поведінки, не завжди чітко визначає головну ідею цього правила. У такому випадку саме принципи регулювання полегшать застосування правової норми. Перш ніж перейти до аналізу такої спеціальної категорії як принципи державного регулювання професійної фінансової діяльності, проаналізуємо загально-теоретичні підходи до визначення принципів права.

В юридичній науці немає єдиного, загальноприйнятого визначення поняття принципів права, але при всіх розбіжностях думки спеціалістів збігаються в основних позиціях. У доктрині господарського права традиційно використовується етимологічне значення слова «принцип» (походить від латинського слова «*principium*») як основні, найзагальніші, вихідні положення, засоби, правила, що визначають природу і соціальну сутність явища, його спрямованість і найсуттєвіші властивості [6, с. 17].

З огляду на те, що державне регулювання професійної фінансової діяльності є діяльністю державних та інших органів, уповноважених на виконання функцій регулювання, зосередимо увагу саме на принципах діяльності. Зазвичай під принципами певної діяльності розуміють її вихідні, основні засади, керівні настанови, що визначають найважливіші правила, за якими вона організується і здійснюється [7, с. 34]. Так, Т. Кравцова визначає принципи діяльності державних інституцій щодо здійснення регулювання господарських відносин як закріплені в правових нормах найбільш загальні, вихідні положення, панівні в даній державі політичні та правові ідеї, основні засади, керівні настанови, що визначають найважливіші правила, за якими вона організується і здійснюється [8, с. 4]. В економічній літературі виділяють принципи регулювання фінансового ринку в цілому, так і окремих його сегментів. Зокрема, принципи регулювання фінансового ринку визначають як основні правила, за якими відбувається цілеспрямований вплив на систему взаємовідносин між всіма учасниками ринку для підтримки їх рівноваги [9, с. 49].

Важливе значення також має питання моменту виникнення принципів державного регулювання професійної фінансової діяльності. Як зазначає О.В. Зайчук, існують дві основні наукові позиції щодо моменту виникнення принципу права. Згідно з першим підходом принцип права виникає з моменту його законодавчого закріплення, тобто ідеї, що не закріплені у законі, не можуть вважатися правовими принципами. Другий підхід полягає в необов'язковості законодавчого закріплення принципу права, оскільки регулюючий вплив на правозастосовну практику можуть чинити і такі правові ідеї-принципи, які не закріплені в законі [10, с. 23].

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» принципами державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності є доцільність, адекватність, ефективність, збалансованість, передбачуваність, прозорість та врахування громадської думки [11]. У ч. 3 ст. 21 Закону про фінансові послуги закрі-

плюються принципи державного регулювання та нагляду за діяльністю з надання фінансових та супровідних послуг. Одразу зазначимо, що окремо виділяти таку категорію як «нагляд» недоцільно, оскільки нагляд є складовою державного регулювання, зокрема однією з його форм.

На підставі аналізу чинного законодавства можна сформулювати такі принципи державного регулювання професійної фінансової діяльності:

1) *принцип законності*. Принцип законності вважається загальногалузевим, одним із основних принципів права. Для кращого розуміння цього принципу доречною буде позиція Верховного Суду, сформована у постанові від 19 серпня 2022 року у справі № 160/4933/20, згідно з якою суб'єкт владних повноважень зобов'язаний дотримуватися принципу законності, тобто діяти лише на виконання закону, за умов і обставин, визначених ним, вчиняти дії (приймати рішення), не виходячи за межі прав та обов'язків, дотримуватися встановленої законом процедури, обирати лише встановлені законодавством України способи правомірної поведінки під час реалізації своїх владних повноважень [12].

У сфері ринків НФП цей принцип передбачає, що державне регулювання професійної фінансової діяльності здійснюється Національним банком України та НКЦПФР (далі – Регуляторами) відповідно до законодавства України. Прийняття рішень, вчинення дій чи бездіяльність Регуляторів відбуваються на підставі та в межах повноважень, визначених чинним законодавством, а також у спосіб та з метою ці повноваження надано;

2) *принцип співмірності (пропорційності)* передбачає, що державне регулювання професійної фінансової діяльності повинно здійснюватися пропорційно, виходячи з мети державного регулювання, з урахуванням ризик-орієнтованого підходу, а також обставин та умов конкретної ситуації (включаючи розмір надавача фінансових або супровідних послуг, види здійснюваної ним діяльності та притаманні їй ризики, фінансовий стан такого надавача фінансових послуг і власників істотної участі в ньому). Принцип співмірності державного регулювання професійної фінансової діяльності полягає також у необхідності забезпечення розумного балансу між приватним інтересом суб'єкта такої діяльності щодо отримання прибутку від надання фінансових послуг і публічного інтересу, зокрема, споживачів (щодо якості, ціни та інших характеристик фінансових послуг) та держави - щодо сплати податків та дотримання інших, встановлених правил у сфері господарювання [13, с. 27]. Регулятори ринків НФП приймають рішення або вчиняють дію пропорційно, тобто, дотримуючись необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення чи дія. На основі принципу співмірності (пропорційності) Національний банк України формує професійне судження, яке повинно враховувати не лише загальні обставини та умови конкретної ситуації (розмір надавача фінансових послуг, складність, обсяг, види, характер здійснюваних ним операцій тощо), але й організаційну структуру, профіль ризику та особливості діяльності надавача фінансових послуг як системно важливого та/або значимого (за наявності такого статусу), а також діяльність фінансової групи, до складу якої входить надавач фінансових послуг (ч. 5 ст. 21 Закону про фінансові послуги);

3) *принцип гарантування прав і законних інтересів учасників ринку фінансових послуг* (зокрема прав споживачів). Відповідно до ст. 1 Закону про фінансові послуги учасниками ринку фінансових послуг є надавачі фінансових та супровідних послуг та їх об'єднання (у тому числі саморегулювільні організації) та клієнти. Серед учасників цей Закон виділяє клієнта як будь-яку особу, яка звертається чи користується послугами надавача фінансових послуг та/або посередника. Разом з тим, принцип сформульовано з акцентом на споживача. Категорії «клієнт» та «споживач» співвідносяться як ціле та частина, оскільки споживачем може бути лише фізична особа, яка звертається або користується послугами надавача фінансових послуг та/або посередника для задоволення особистих потреб, не пов'язаних із підприємницькою або незалежною професійною діяльністю. Цей принцип передбачає: а) запобігання проявам корупції; б) встановлення розумних строків для впровадження змін на виконання нормативно-правових актів Регулятора у сфері державного регулювання; в) забезпечення можливості участі у встановленому законом порядку учасників ринку фінансових послуг у процесі прийняття Регулятором рішень;

4) *принцип оцінювання Регуляторами правочинів, операцій, обставин та подій з урахуванням їх економічного та фактичного змісту*. Цей принцип полягає у рівнозначності оцінювання правочинів, операцій, обставин та подій з точки зору їх суті та форми і реалізується через відповідні повноваження Регуляторів ринків НФП. Так, в процесі здійснення державного регулювання

ринків НФП Національний банк України має право застосовувати професійне судження, яке є вмотивованим, об'єктивним, неупередженим та обґрунтованим висновком та/або оцінкою осіб, правочинів, операцій, обставин, подій за якісними і за кількісними показниками (ст.ст. 1, 21 Закону про фінансові послуги). Керуючись цим принципом, Національний банк України також здійснює оцінку якості активних банківських операцій, прийнятності забезпечення за кредитними операціями, перевірки оцінки вартості майна, визначення достатності (адекватності) регулятивного капіталу, достатності основного капіталу, необхідних рівнів нормативів достатності капіталу з метою сприяння фінансовій стабільності, включаючи стабільність банківської системи України, шляхом оцінки стійкості банків і банківської системи України до несприятливих змін у макроекономічному середовищі в період дії воєнного стану в Україні [14];

5) *принцип обов'язковості ліцензування професійної фінансової діяльності*. Цей принцип сформульований, виходячи з положень ч. 1 ст. 13 Закону про фінансові послуги, де зазначається, що надавати фінансові послуги мають право фінансові установи та інші особи, які отримали відповідну ліцензію. Ліцензуванню підлягають такі види професійної фінансової діяльності на ринках НФП: діяльність із страхування; діяльність кредитної спілки та ломбарду; діяльність фінансової компанії (зокрема: з надання коштів та банківських металів у кредит, з надання гарантій, факторингу, фінансового лізингу і торгівлі валютними цінностями), а також діяльність на ринках капіталу (види якої визначені у ч. 2 ст. 44 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [15]). З цього правила є виняток – діяльність з надання фінансових платіжних послуг. Надавачі таких послуг повинні пройти авторизацію. Авторизація є процедурою допуску до провадження діяльності з надання фінансових платіжних послуг, що здійснюється Національним банком України шляхом видачі ліцензії на надання фінансових платіжних послуг та/або включення до Реєстру платіжної інфраструктури (далі – РПІ) [16]. Згідно з чинним законодавством отримати авторизацію можна трьома способами: 1) включення до РПІ (без отримання ліцензії); 2) включення до РПІ та отримання ліцензії; 3) отримати акредитацію шляхом включення до РПІ та отримання ліцензії. Яким чином буде проходити процедура авторизації (шляхом включення до РПІ чи отримання ліцензії на надання фінансових платіжних послуг) залежить від типу учасника платіжного ринку. Так, надавачі фінансових платіжних послуг можуть здійснювати відповідну діяльність лише після отримання ліцензії та включення до РПІ [17, ч. 3 ст. 10].

Відповідно до чинного законодавства професійна фінансова діяльність на ринках капіталу також проваджується виключно після отримання відповідної ліцензії, крім здійснення такої діяльності [15, ч. 1 ст. 71]:

1) діяльності з укладення товарних деривативних контрактів з власної ініціативи, від свого імені та за власний рахунок та діяльності з укладення товарних деривативних контрактів за рахунок та від імені клієнтів або за рахунок клієнтів, але від свого імені за умови, що такими клієнтами є особи, які в рамках провадження основної діяльності зазначеними юридичними особами є їх постачальниками та/або споживачами товарів (робіт, послуг), що виробляються (виконуються, надаються) такими юридичними особами. Це пояснюється тим, що зазначені види діяльності не є професійною діяльністю на ринках капіталу [15, ч. 16 ст. 44];

2) депозитарної діяльності Центрального депозитарію цінних паперів;

3) депозитарної або клірингової діяльності Національним банком України у встановлених законом випадках.

Відповідно окремі заходи державних органів спрямовані на забезпечення та контроль за дотриманням цього принципу суб'єктами професійної фінансової діяльності;

б) *принцип виключності професійної фінансової діяльності* - професійна фінансова діяльність є основним видом діяльності суб'єктів господарювання і не може поєднуватися з іншими видами господарської діяльності, крім випадків визначених законодавством. У зв'язку з цим, на державні органи покладено ряд повноважень, зокрема, не видавати суб'єкту господарювання ліцензію на будь-який інший вид професійної діяльності на ринках НФП, якщо він вже здійснює діяльність, яка згідно з законодавством є виключним видом діяльності. У свою чергу, чинне законодавство встановлює обмеження щодо суміщення видів професійної фінансової діяльності. Так, забороняється поєднувати діяльність з надання фінансових платіжних послуг із будь-якими іншими видами діяльності, крім: надання послуг, що є допоміжними до платіжних послуг; надання послуг з торгівлі валютними цінностями для виконання платіжних операцій з урахуванням вимог, встанов-

лених валютним законодавством; надання інших фінансових послуг у випадках, передбачених законом та нормативно-правовими актами Національного банку України тощо [17, ч. 1 ст. 6]. У чинному законодавстві також визначаються виключні випадки поєднання окремих видів професійної діяльності на ринках капіталу з іншими видами діяльності. Наприклад, дозволяється поєднувати здійснення: 1) професійної діяльності на ринках капіталу з діяльністю з надання інформаційних послуг на ринках капіталу; 2) професійної діяльності на ринках капіталу з діяльністю торгового репозиторію; 3) банківської діяльності з діяльністю з торгівлі фінансовими інструментами, депозитарною діяльністю, діяльністю з управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю та діяльністю з управління іпотечним покриттям тощо [15, ст. 41].

Висновки. Узагальнюючи зазначені точки зору, пропонуємо визначати *принципи державного регулювання професійної фінансової діяльності* як закріплені в правових нормах головні ідеї, вихідні засади, загальні положення здійснення Регуляторами сукупності заходів щодо упорядкування, контролю та нагляду за діяльністю небанківських організацій та інших учасників ринків НФП з метою створення сприятливих умов для їх функціонування, запобігання і протидії зловживанням і порушенням на ринках НФП та забезпечення захисту законних інтересів клієнтів. Суб'єкти, форми та засоби державного регулювання ринків НФП будуть предметом подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Попова А.В. Державне регулювання ринків небанківських фінансових послуг у повоєнний період. *Право України*. 2023. № 8. С. 68–79.
2. Яцищак О.Р. Державне регулювання ринку фінансових послуг в Україні: організаційно-правовий аспект. Дис. на здобуття наук. ступ. канд. юрид. наук. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Київ. 2010. 243 с.
3. Солошкіна І.В. Мета та форми державного регулювання ринків фінансових послуг. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. № 1151. Серія «Право». Випуск № 19. 2015. С. 64–68.
4. Правові основи здійснення господарської діяльності в інноваційному суспільстві: монографія / за ред. А.П. Гетьмана, С.В. Глібка, О.О. Дмитрик, Г.В. Анісімової. Харків: Право, 2018. 364 с.
5. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України від 14 грудня 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text> (дата звернення 30.05.2024).
6. Колодій А.М. Принципи права України: Монографія. К.: Юрінком Інтер. 1998. 208 с.
7. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України: теорія, досвід, шляхи удосконалення. Х.: «Основа», 1999. 440 с.
8. Кравцова Т. Здійснення принципів правової держави як засіб вдосконалення державного регулювання господарської діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2003. № 8. С. 3–6.
9. Еш С.М. Фінансовий ринок: Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 528 с.
10. Зайчук О.В. Принципи права в контексті розвитку загальної теорії держави і права. *Альманах права*. 2012. Вип. 3. С. 22–28.
11. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11 вересня 2003 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15#Text> (дата звернення 30.05.2024).
12. Постанова Верховного Суду від 19 серпня 2022 року у справі № 160/4933/20. URL: <https://iplex360.com.ua/sud/doc?regnum=105826253&d=10>.
13. Попова А.В. Поняття, ознаки та види професійної фінансової діяльності. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2017. № 1 (104). С. 25–29.
14. Про затвердження Правил здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України в 2023 році: постанова Правління Національного банку України від 25 квітня 2023 р. № 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0056500-23#Text> (дата звернення 30.05.2024).
15. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23 лютого 2006 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15> (дата звернення: 30.05.2024).

16. Положення про порядок здійснення авторизації діяльності надавачів фінансових платіжних послуг та обмежених платіжних послуг: Постанова Правління Національного банку України від 07.10.2022 р. № 217. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0217500-22#n36> (дата звернення 30.05.2024).
17. Про платіжні послуги: Закон України від 30 червня 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (дата звернення 30.05.2024).